

Citiți lecția din manual: *Marile alianțe politico-militare în lume.*

Studiu de caz: Modele extraeuropene - China

1. China imperială

- 220-1644 - în perioada dinastiilor care au urmat Han, China a cunoscut numeroase episoade de unitate politică și dezbinare, ocazional, fiind dominată de popoarele stepei mongole:

I. Cele Șase Dinastii (220-589): 220-280 - apariția a trei state concurente (Wei, Han și Wu), care s-au luptat pentru putere în China. 265-589 - conflicte între dinastia Jin din estul Chinei (266-420), cele 16 regate barbare din zona nordică (304-439) și dinastiile din nordul și sudul statului (420-589).

II. Dinastia Sui (589-618): a reunificat China, a reformat administrația, a adoptat o monedă unică, a îmbunătățit apărarea, a extins Marele Zid și a sprijinit răspândirea budismului.

III. Dinastia Tang (618-907): epoca de aur a civilizației chineze, cu evoluții semnificative în artă, literatură (poezie) și tehnologie. Lideri reprezentativi: Taizong (626-649) și împărăteasa Wu Zetian (690-705).

IV. Cele Cinci Dinastii și 10 Regate (907-960): perioadă de anarhie și fragmentare politică.

V. Dinastiile Song, Liao, Xia de Vest și Jin (960-1234): 960-1279 - dinastia Song a creat o flotă militară permanentă, a descoperit praful de pușcă și a emis primele bancnote. Dinastiile nordice Liao (916-1125), Xia de Vest (1032-1227) și Jin (1115-1234) s-au luptat cu Song pentru controlul Chinei. Lideri reprezentativi: Taizu (960-976) și Taizong (976-997).

VI. Dinastia Yuan (1271-1368): hanul mongol Kubilai (1260-1294), nepotul lui Ginghis Han (1206-1227), a cucerit teritoriul stăpânit de dinastia Song ⇒ unificarea Chinei.

VII. Dinastia Ming (1368-1644): a pus bazele unui stat prosper, bazat pe agricultură, urbanizare (1406-1420: construcția Orașului Interzis din Beijing) și comerț (hârtie, mătase, bumbac și porțelan). 1405-1433 - amiralul Zheng He a organizat expediții de explorare a Oceanului Indian. 1442-1644 - a fost reparat și extins Marele Zid Chinezesc. 1430 - impunerea unei politici prin care China s-a izolat de restul lumii. Lideri reprezentativi: Hongwu (1368-1398) și Yongle (1402-1424).

2. De la imperiu la republică

- 1644-1911 - dinastia Qing (Manchu), fondată de populații de nomazi (jurcheni), a stăpânit China;
- secolul al XVIII-lea - împărații Kangxi (1661-1722) și Qianlong (1735-1796) au inaugurat *Pax Sinica* (din limba latină: „*Pacea chineză*”): anexarea teritoriilor Xinjiang, Tibet, Mongolia și Taiwan; dezvoltarea agriculturii și a comerțului; încurajarea artelor și a educației;

- secolul al XIX-lea - decăderea puterii chineze a fost cauzată de răspândirea corupției imperiale, numeroase revolte țărănești, războaie civile și intervenția puterilor europene:

a. Primul Război al Opiului (18 martie 1839-29 august 1842): autoritățile chineze au interzis comerțul cu opiu, profitabil pentru britanici ⇒ Tratatul de pace de la Nanjing: China a ieșit din izolare, a cedat Regatului Unit Hong Kong și a deschis 5 porturi comerțului cu Europa;

b. Rebeliunea Taiping (1850-1864): răscoală împotriva dinastiei Qing (30 milioane morți);

c. Al Doilea Război al Opiului (8 octombrie 1856-24 octombrie 1860): Regatul Unit și Franța au atacat China (devastarea Beijingului) ⇒ Tratatul de pace de la Tianjin: China a legalizat comerțul cu opiu și a deschis alte 10 porturi comerțului cu Occidentul;

d. Primul război sino-japonez (1 august 1894-17 aprilie 1895): Japonia a atacat China și a anexat Coreea și Taiwan;

e. Revolta boxerilor (18 octombrie 1899-7 septembrie 1901): chinezii s-au răscolat împotriva creșterii influenței străine ⇒ China a cedat Imperiului Rus Manciuria, iar Regatului Unit Tibetul.

- 10 octombrie 1911-12 februarie 1912 - defășurarea Revoluției Chineze: naționaliștii l-au înlăturat pe împăratul Xuantong (1908-1912; 1934-1945), au proclamat Republica și l-au ales președinte pe Sun Yat-sen (1912-1925), liderul Guomindang (din limba chineză: „*Partidul Naționalist*”).

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=PeudPALcxXg>

<https://www.youtube.com/watch?v=f32MPPBJOjU>

Fișă de lucru: Studiu de caz: Modele extraeuropene - China

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„China este atât de vastă, populația sa este atât de mare și resursele atât de bogate încât milenii întregi chinezii nu au avut nevoie să privească dincolo de frontierele îndepărtate ale propriului ținut, pe care l-au numit Regatul de Mijloc. Dincolo au existat doar barbarii ignoranți, în timp ce China a înflorit economic, artistic și tehnologic. Până la începuturile Revoluției științifice din Occident, în secolul al XVI-lea, China a fost cu mult înaintea Europei în privința științei și a tehnologiei și ei îi datorăm patru invenții esențiale: busola, praful de pușcă, hârtia și tiparul.”

(Ian Crofton, *50 de idei pe care trebuie să le cunoști: Istorie*)

1. Numiți, pe baza textului, secolul până în care China și-a menținut supremația științifică și tehnologică.
2. Explicați de ce „chinezii nu au avut nevoie să privească dincolo de frontierele îndepărtate”.
3. Menționați, pe baza textului, trei invenții chinezești.

SCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT

BIBLIOGRAFIE:

1. Marriott, Emma, *Istoria lumii în pilule*, Editura Litera, București, 2019.
2. Geiss, Imanuel, *Istoria lumii. Din preistorie până astăzi*, Editura ALL Educațional, București, 2013.
3. Crofton, Ian, *50 de idei pe care trebuie să le cunoști: Istorie*, Editura Litera, București, 2020.
4. Kruger, Rayne, *O istorie a Chinei*, Editura Artemis, București, 2005.
5. Lombard, Denys, *China imperială*, Editura Corint, București, 2003.
6. Budura, Anna Eva, *Diplomația chineză. Premise istorice și spiritualitate*, Editura Top Form, București, 2008.

